

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 289-86-22, (044) 289-70-60,
E-mail: info@mlsp.gov.ua, сайт: www.msp.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37567866

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____

Про соціальний захист осіб,
постраждалих внаслідок
Чорнобильської катастрофи

**Всеукраїнська громадська організація
інвалідів „Союз Чорнобиль України”**
wgoischu@ukr.net

**Офіс Президента України
Кабінет Міністрів України**

Міністерство соціальної політики України разом із Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та Міністерством охорони здоров'я України на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 24.05.2024 № 12369/0/2-24 до листа Офісу Президента України від 22.05.2024 № 4301/623 розглянуло в межах компетенції порушені Всеукраїнською громадською організацією інвалідів „Союз Чорнобиль України” окремі питання соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – постраждалі громадяни) та повідомляє.

Щодо відновлення бюджетної програми КПКВК 2501200 „Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”

В Україні високо цінують подвиг ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції, більшість з яких отримали ушкодження, що призвели до втрати здоров'я.

Основні положення щодо реалізації конституційного права постраждалих громадян визначені Законом України від 28.02.1991 № 796-ХІІ „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (далі – Закон № 796).

Водночас, надзвичайні виклики, що постали під час війни, значне навантаження на держбюджет, виникнення у громадян цілого спектру нових потреб, які потребують своєчасного й ефективного реагування з боку держави та органів місцевого самоврядування, створили передумови для комплексного перегляду існуючої системи соціальної підтримки населення.

Як наслідок з метою підвищення прозорості та забезпечення оптимізації управління бюджетними видатками у сфері соціальної політики у державному бюджеті здійснено реформатування програм. Видатки згруповано за категоріями отримувачів, яким надається державна підтримка та виплати з боку держави, зі збереженням всіх напрямів використання коштів, що були у попередніх бюджетних програмах.

Реформатування бюджетних програм не вплинуло на механізми реалізації прав та гарантій постраждалих громадян. перелбачених чинним законодавством.

АСУД „ДОК ПРОФ 3”
МІНСОЦПОЛІТИКИ
17219/0/2-24/56 від 19.07.2024
КЕП Марчак Дарія Миколаївна
58E2D9E7F900307B04000000BC0835005C4DA700
Підписано: 19.07.2024 10:48:09

17219/0/2-24/56 від 19.07.2024

Варто зазначити, що під час формування Державного бюджету на 2024 рік Мінсоцполітики зверталось до Міністерства фінансів щодо включення до бюджету видатків для фінансування пільг для постраждалих громадян, передбачених Законом № 796, у повному обсязі.

Однак, з урахуванням фактичних фінансових можливостей держави у Державному бюджеті України на 2024 рік на соціальний захист постраждалих громадян передбачено видатки у межах бюджетної програми КПКВК 2501530 „Соціальний захист громадян, які потрапили в складні життєві обставини” лише в обсязі близько 2,15 млрд гривень.

Разом з цим, необхідно враховувати, що всі соціальні видатки в умовах воєнного стану в Україні у 2023–2024 роках здійснюються за 48-місячною розширеною Програмою в межах Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF) для України як частини загального пакета підтримки Міжнародного валютного фонду, спрямованою на збереження фіскальної, зовнішньої, цінової та фінансової стабільності, а також на підтримку економічного відновлення для сприяння довгостроковому зростанню в контексті післявоєнної відбудови та шляху України до вступу в ЄС.

Щодо поновлення фінансування бюджетної програми „Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, відновлення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян та відшкодування витрат на лікування

Відповідно до статті 17 Закону № 796 організацію щорічного медичного обстеження (диспансеризацію), санаторно-курортного лікування постраждалих громадян забезпечують Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах охорони здоров’я, соціального захисту населення, освіти і науки, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов’язкового) відселення, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації.

На виконання частини другої статті 17 Закону № 796 постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1996 № 1218 затверджено Перелік спеціалізованих медичних закладів, що забезпечують лікування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на які покладено контроль і медичне забезпечення постраждалих. До них належать заклади охорони здоров’я комунальної форми власності, у тому числі спеціалізовані диспансери радіаційного захисту населення та центри радіаційного захисту населення та державної форми власності, підпорядковані МОЗ та Національній академії медичних наук України.

Відповідно до статті 32 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” управління закладами охорони здоров’я на відповідній території, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення, а також забезпечення доступності медичного обслуговування населенню належить до повноважень місцевих рад.

Планування розвитку мережі державних і комунальних закладів охорони здоров’я, прийняття рішень про її оптимізацію, створення, реорганізацію, перепрофілювання державних і комунальних закладів охорони здоров’я згідно зі статтею 16 Основ законодавства України про охорону здоров’я здійснюються органами, уповноваженими управляти об’єктами відповідно державної і комунальної власності.

Відповідно до статті 17 Закону України „Про місцеве самоврядування” відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого

самоврядування.

Законом України „Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” (далі – Закон) створено новий механізм фінансування надання медичних послуг та лікарських засобів, зокрема, шляхом переходу на оплату з державного бюджету медичних послуг та лікарських засобів, що входять до програми медичних гарантій.

Відповідно до Закону та Бюджетного кодексу України з 01.04.2020 за рахунок коштів Державного бюджету України запроваджено реалізацію державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для всіх видів медичної допомоги.

Тобто, для отримання необхідної медичної допомоги пацієнти, у тому числі постраждали особи, за електронним направленням сімейного або профільного лікаря, в якого вони перебувають на обліку, можуть звернутися до будь-якого закладу охорони здоров'я за умови укладення закладом договору із Національною службою здоров'я України (далі - НСЗУ) за відповідним пакетом медичних послуг.

З 01.04.2020 реалізація державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій запроваджується відповідно до Закону для всіх видів медичної допомоги.

Порядок реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394 „Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році”.

Слід зазначити, що на програму медичних гарантій, за якою отримують кошти заклади охорони здоров'я, які перетворені у комунальні некомерційні підприємства, на 2024 рік передбачено 44 пакетів медичних послуг, в яких передбачено забезпечення комплексного медичного забезпечення та лікування хворих на онкологічні захворювання із застосуванням високовартісних медичних технологій для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

При цьому, важливо зауважити, що статтею 10 Закону України „Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення” визначено, що для всієї території України встановлюються єдині тарифи оплати надання медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів, розміри реімбурсації лікарських засобів, які надаються пацієнтам за програмою медичних гарантій.

Процедура закупівель медичних послуг НСЗУ передбачає дотримання закладами охорони здоров'я умов надання послуг та специфікацій на конкретні послуги/групи послуг.

Створення сучасної моделі фінансування системи охорони здоров'я європейського зразка забезпечить ефективне використання обмежених державних ресурсів у системі охорони здоров'я шляхом спрямування їх на покриття вартості фактично надаваних громадянам медичних послуг.

Законодавчо визначені пільги, надані особам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, та іншим пільговим категоріям населення залишаються незмінними. При цьому наявність статусу ліквідатора наслідків аварії на ЧАЕС тощо не є обов'язковим для отримання безоплатного лікування, оскільки норми про право на безоплатне медичне забезпечення за програмою медичних гарантій є загальними для усіх громадян. Медична реформа має на меті забезпечити всіх жителів України, у тому числі і ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, гарантованим пакетом медичних послуг.

Медична реформа має на меті забезпечити всіх жителів України, у тому числі і постраждалих громадян, гарантованим пакетом медичних послуг.

Крім того, місцева влада може витратити кошти місцевих бюджетів на оплату

додаткових медичних послуг, що не входять до державного гарантованого пакета медичної допомоги, для мешканців громади, у тому числі постраждалим громадянам.

Підпунктом 3 пункту „б” статті 32 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” до делегованих повноважень органів місцевого самоврядування віднесено забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та медичними виробами.

На сьогодні питання безоплатного лікування постраждалих громадян врегульовано постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1303 „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань” (зі змінами).

В Україні діє програма реімбурсації лікарських засобів „Доступні ліки” (далі – програма). Програма працює для пацієнтів з серцево-судинними захворюваннями, з хронічними хворобами нижніх дихальних шляхів, цукровим діабетом II типу, цукровим діабетом I типу, нецукровим діабетом, з хворобою Паркінсона, з розладами поведінки і психіки, а також епілепсією. Пацієнти, які потребують амбулаторного лікування можуть отримати лікарські засоби, що входять до програми, безоплатно або з невеликою доплатою.

Таким чином, державою гарантовано забезпечення якісним медичним обслуговуванням пільгових категорій населення, зокрема постраждалих громадян, за програмою медичних гарантій відповідно до показань.

Варто зауважити, що наразі одним із пріоритетів у 2024 році є медична реабілітація населення, спрямована на розвиток реабілітаційних послуг (амбулаторних та стаціонарних). Таким чином в країні з’явиться стимул до появи потужних реабілітаційних закладів, де пацієнт зможе отримати комплексні послуги з реабілітації відповідно до Програми медичних гарантій на 2024 рік.

Програма медичних гарантій на 2024 рік сфокусована на потребах, викликаних війною.

Крім того з огляду на зазначене та те, що ефективність санаторно-курортного лікування значно поступається медичним технологіям, практикам доказової медицини і враховуючи складну фінансову ситуацію в країні у 2024 році, відповідно до Закону України „Про Державний бюджет України на 2024 рік” призупинено програми забезпечення пільгових категорій громадян санаторно-курортним лікуванням.

Щодо поліпшення пенсійного забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС та учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС

Питання поліпшення пенсійного забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС було неодноразово предметом розгляду в Міністерстві.

Зокрема, напередодні 38-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС в Міністерстві відбулася зустріч за Вашої участі та інших керівників громадських організацій, які проводять діяльність у сфері соціального захисту осіб, потеплілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Під час зустрічі було обговорено спектр проблемних питань щодо соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС та ліквідаторів .

За результати проведеної зустрічі було виокремлено основні напрямки щодо напрацювання системних підходів покращення соціального захисту постраждалих осіб, шляхом напрацювання законодавчих ініціатив.

У разі проведення зустрічі з представниками громадських організацій, які проводять діяльність у сфері соціального захисту осіб, потеплілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, Яценка І. М. буде поінформовано про її дату заздалегідь.

Щодо виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 (далі – Рішення № 6-р)

Згідно із Законом України „Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України” від 28.12.2014 № 76-VIII систему пільг та компенсаційних виплат постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи громадянам, передбачену Законом України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 28.02.1991 № 796-XII (далі – Закон № 796), було реформовано та приведено у відповідність до фінансових можливостей державного бюджету.

Рішенням № 6-р внесені Законом № 76 зміни до Закону № 796 були визнані неконституційними.

Рішенням № 6-р встановлено лише порядок його виконання в частині визначення редакції статей 53 та 60 Закону № 796. При цьому ним не встановлено порядку та строків виконання інших норм Закону № 796, зміни до яких визнано неконституційними.

З метою законодавчого врегулювання норм статей 53 (крім назви) та 60 Закону № 796, Законом України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб” від 29.06.2021 № 1584-IX (далі – Закон № 1584), внесено зміни до вищезазначених статей.

Зокрема, статтею 53 Закону № 796 передбачається виплата додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров’ю, та щомісячної компенсації сім’ям за втрату годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи незалежно від заробітної плати, пенсії чи іншого доходу, а статтею 60 Закону № 796 – надання права особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на отримання інших пільг та компенсацій, передбачених законодавством. Зазначені зміни набрали чинності з 01.01.2022.

Щодо виконання Рішення Другого сенату Конституційного Суду України від 07.04.2021 № № 1-р(II)/2021 (далі – Рішення № 1-р) в частині пенсійного забезпечення

На виконання Рішення № 1-р Верховною Радою України прийнято Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб” від 29.06.2021 № 1584-IX (далі – Закон № 1584), яким, зокрема, внесено зміни до частини третьої статті 54 Закону № 796, згідно з якими, розміри пенсії по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання внаслідок Чорнобильської катастрофи, не можуть бути нижчими: для I групи інвалідності – 6 000 гривень; для II групи інвалідності – 4 800 гривень; для III групи інвалідності – 3 700 гривень; для дітей з інвалідністю – 3 700 гривень.

Встановлені вищезазначені розміри пенсій починаючи з 2022 року щороку з 1 березня індексуються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з урахуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до абзаців другого і третього частини другої статті 42 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.

Так, із урахуванням проведених індексацій пенсій з 2022, 2023 та з 1 березня 2024 року розміри пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання внаслідок Чорнобильської катастрофи, не можуть бути меншими ніж:

для I групи інвалідності – 8 839,20 грн (6 000 грн x 1,14 x 1,197 x 1,0796);

для II групи інвалідності – 7 071,36 грн (4 800 грн x 1,14 x 1,197 x 1,0796);

для III групи та дітей з інвалідністю – 5 450,84 грн (4 800 грн x 1,14 x 1,197 x 1,0796).

Тобто, з 01.03.2024 мінімальний розмір пенсії у осіб з інвалідністю I групи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи становить 8 839 грн, що в 3,2 рази вище

ніж мінімальна пенсійна виплата у осіб з інвалідністю I групи, які отримують пенсію в солідарній системі, у розмірі – 2 980 гривень.

Крім того, Законом № 1584 встановлено мінімальні розміри пенсійних виплат для осіб з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС I категорії, визначених статтею 10 Закону № 796, стосовно яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, а також у осіб, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, внаслідок чого стали особами з інвалідністю, щомісячний розмір пенсійних виплат (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, сум індексації та інших доплат та компенсацій до пенсій, установлених законодавством, крім пенсій за особливі заслуги перед Україною) не досягає у осіб з інвалідністю I групи – 100 %, у осіб з інвалідністю II групи – 80 %, у осіб з інвалідністю III групи – 60 % розміру середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка враховується для обчислення пенсії за попередній рік, таким особам з інвалідністю виплачується щомісячна державна адресна допомога до пенсії в сумі, якої не вистачає до зазначених розмірів.

Починаючи з 2022 року щороку щомісячна адресна допомога до пенсії збільшується з 1 березня виходячи із середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка враховується для обчислення пенсії, за рік, що передує року перерахунку щомісячної адресної допомоги до пенсії.

Так, з 01.01.2024 мінімальні розміри пенсійної виплати для вищезазначеної категорії осіб становлять: для I групи інвалідності – 13 376,21 грн, для II – 10 700,21 грн, для III групи – 8 025,73 гривень.

З урахуванням вищезазначеного, встановлені розміри пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання внаслідок Чорнобильської катастрофи, протягом останніх років незважаючи на запроваджений в Україні воєнний стан, збільшуються.

Перший заступник Міністра

Дарія МАРЧАК

Попадок Н., 289-61-25

